شهروندان از معیارهای انتخاب اعضای شورا به «جوان» می‌گویند

شهر با شهروندان آگاه ساخته می‌شود

گزارش

بیژن یانچشمه

فاطمه عرفانیان | جوان

چند هفته‌ای بیشتر به انتخابات شوراها باقی نمانده است و جنب و جوش برای دست یافتن به صندلی شورا از سوی نامزدها بالا گرفته است. اعضای نامزد چند هفته‌ای است که به صورت غیررسمی به اعلام برنامه‌های خود در شبکه‌های مجازی و اجتماعی و جلسات مشغول شده‌اند. جایی از شهر نیست که صحبت از شورا و نامزدهای آن خبری نباشد. همه از شهر و مشکلات آن می‌گویند و می‌خواهند از مسائل و معضلات شهری کاسته شود و هر کس حرفی برای گفتن دارد.

همه شهروندان در اداره شهر سهیم هستند و طبق قانون حق رأی دارند بنابراین این شهروندان هستند که شهر را اداره می‌کنند و باید وکلای خود را به شورا بفرستند تا از جانب آنان شهر را اداره کنند. اگر قرار است شهر رشد و ارتقا یابد باید تک تک شهروندان با آگاهی و به دور از بازی‌های سیاسی وارد عرصه اداره شهر شوند تا شهر در مسیر رشد و ارتقا قرار بگیرد بر این اساس به سراغ شهروندان رفتیم تا از نظرات و تجربیات آنها برای اداره شهر آگاه شویم و نظرات‌شان را برای سایر شهروندان منعکس کنیم. پرهیز از سیاسی‌کاری و یارگیری سیاسی، توجه به بحث تخصصی شورا، همراهی با اعضای شوراهای منتخب و افزایش مشارکت و اعتماد شهروندان به وکلای خود از موضوعاتی است که شهروندان بدان اشاره کردند که این مباحث را می‌خوانید.

حسینی دانشجوی الکترونیک می‌گوید: در حال حاضر شهرهای کشور از لحاظ هوشمندسازی بسیار عقب‌تر از سایر کشورهای پیشرفته جهان هستند و گام برداشتن در این مسیر می‌تواند علاوه بر کاهش ترافیک به شهر هوشمند هم کمک کند. او می‌افزاید: اگر افراد متخصص به شورای شهرها وارد نشوند و قرار باشد نگاه سنتی به شهر و شهروندان صورت بگیرد، مشکلات و معضلات شهری هرگز ریشه‌ای حل نخواهد شد.

بنابراین لازم است تا مردم در انتخابات خود دقت لازم را بکنند تا هر رأی برای حل جزئی از مسائل و مشکلات موجود باشد. وی ارتقا و پیشرفت شهرها را لازمه پیشرفت کشور عنوان کرده و می‌گوید: هر چقدر هم که نفت داشته باشیم و آن را صادر کنیم تا زمانی که نتوانیم مسیر درست را برای پیشرفت کشور به کار ببریم درجا خواهیم زد، بنابراین ضروری است تا از توان و ظرفیت فکری و عملی و داخلی و جوانان مستعد برای رهایی از بار مسائل و مشکلات شهری استفاده شود.

در دو دوره اخیر برخی هنرمندان و ورزشکاران نیز با استفاده از عناوین کسب کرده و شهرت خود پا به عرصه شورا گذاشتند تا بتوانند توان و ظرفیت کاری و تخصصی خود را برای شهر و شهروندان به کار ببرند. اما انتقادات و گلایه‌ها به دلیل ناکارآمدی و عملکرد سلیقه‌ای برخی از این افراد سبب شده است تا در سال‌های اخیر انتقاد به حضور این افراد به پرسش اساسی برای شهروندان تبدیل شود.

به منظور آگاهی از نظرات شهروندان با دو نفر از آنها به گفت‌وگو نشستیم. احمد محمدی، استاد دانشگاه و فعال در زمینه تشکل‌های غیردولتی حضور افراد شاخص را برای شورا مهم می‌داند ولی نه اینکه هر کس در شغلی عنوانی را کسب کرد فکر کند می‌تواند برای سایر شهروندان تصمیم‌گیری کند را مدنظر قرار داده و می‌گوید: در شرایط حاضر مسائل و مشکلات شهری و زندگی شهرنشینی بسیار پیچیده و سخت شده و لازم است تا هر لحظه برای مسائل و مشکلات تصمیمات متناسب با آن گرفته شود بنابراین اگر قرار باشد برای شهر ۱۰ میلیونی پایتخت، ورزشکاران و هنرمندان تصمیم‌گیری کنند پس جای سایر تخصص‌های مورد نیاز چه می‌شود؟

وی تأکید می‌کند: در این بحث دو حالت پیش می‌آید یا اینکه این افراد واقعاً بخواهند به همنوعان خود کمک بکنند که باید نوع نگاه و رفتار شورایی خود را منطبق با نیازهای شهر سازند و روش دیگر آن است که اجازه بدهند سایر تخصص‌های مورد نیاز شهر و شهروندان از طریق افراد صاحب‌نظر و کارشناس صورت بگیرد و آنان به نوعی حکم مشاور و همراه‌کننده را داشته باشند.

او می‌گوید: به تجربه ثابت شده است حضور این افراد در کنار اعضای متخصص می‌تواند به راهبردی ساختن تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی کمک شایانی بکند بنابراین لازم است تا این نوع نگاه به شهر و شهروندان در میان افراد شاخص رشد و ارتقا یابد تا شاهد کاهش مسائل و مشکلات شهری از یک سو و شکوفایی و ارتقای زندگی از سوی دیگر باشیم. این فعال حوزه تشکل‌های مردمی با اشاره به فعالیت‌های مختلف گروه‌های مردمی و داوطلب در شهر می‌گوید: اگر قرار باشد همه در شورا حضور پیدا کنند پس چه کسی باید امور را انجام دهد؟ استفاده از توان و پتانسیل گروه‌های فعال در میان شهروندان و اعضای شورا است که می‌توان به افزایش مشارکت و رضایت‌مندی مردم از خدمات از آن نام برد. امیر غفاری مرد میانسالی که به گفته خودش ۵۰ سال است در تهران زندگی می‌کند می‌گوید: در گذشته شهرها کوچک بودند و رسیدگی به آنها تقریباً آسان‌تر بود و مسائل و مشکلات میان شهروندان در هر محله رصد و حل می‌شد، اما حالا که شهر وسعت چند ده هزار کیلومتری پیدا کرده است مدیریت شهر و تصمیم‌گیری برای حل مسائل و مشکلات آن نیز نیازمند عزم افرادی است که بتوانند مسائل و مشکلات را رصد کرده و با ظرفیت‌های موجود و مطالبه‌گری از دستگاه‌های دولتی به رشد و نمو شهری کمک کنند.

وی با اشاره به وجود آسیب‌های اجتماعی می‌افزاید: متأسفانه در کنار مسائل و مشکلات شهری، آسیب‌های اجتماعی در بسیاری از محلات افزایش یافته است. اگر شهرداری پارکی را می‌سازد تا شهروندان استفاده کنند به دلیل افزایش انواع و اقسام آسیب، این پارک محلی برای تجمع و رفت و آمد افراد ولگرد و معتاد شده است و همین امر سبب شده شهروندان به همراه خانواده نتوانند از فضاهای شهری استفاده مناسبی بکنند.

او تأکید می‌کند که برای حل این مشکل باید افراد صاحب تخصص و دارای توان تصمیم‌گیری بالا وارد شورای شهر شوند تا بتوانند از بار مسائل و مشکلات شهری بکاهند و گرنه اگر به صندلی‌های شورا به عنوان یک شغل نگاه شود پس مسئله سود و منفعت شخصی و حزبی و جناحی در آن به کار صادقانه ارجح می‌شود و شهر درجا خواهد زد و هرگز از کلاف پیچیده مشکلات رها نخواهد شد.

■ شورا باید پله ترقی شهر باشد نه فرد

متأسفانه با رصد عملکرد شورا و برخی اعضا دیده شده است که شورا را عده‌ای برای ترقی و پیشرفت شخصی و رسیدن به آرزوهای خود انتخاب کرده‌اند و با رأی شهروندان در حال طی پله‌های ترقی هستند و همین امر سبب شده است تا چالش‌های شورا پس از چهار دوره همچنان باقی بماند و نگاه به شورا سلیقه‌ای باشد. در این زمینه رضا جنتی کارشناس مسائل شهری معتقد است افرادی باید به شورا پا بگذارند که نیاز به کسب قدرت و محبوبیت نداشته باشند چرا که این دو مؤلفه یعنی قدرت و محبوبیت می‌تواند با امکانات و ظرفیت‌های شورا زمینه فساد و تخلفات را در شهر رشد دهد. وی با اشاره به نگاه سنتی به شورا به عنوان افراد ریش سفید می‌گوید: در شرایط کنونی نگاه سنتی به اعضای شورا به عنوان افراد ریش سفید تغییر کرده و افراد برای کسب قدرت و محبوبیت وارد شورا می‌شوند. این در حالی است که خدمت در شورای شهر باید خدمت صادقانه باشد تا هم شهر و شهروندان رشد کنند و نیازهایشان برطرف شود و هم زمینه رشد جایگاه شورا فراهم شود. این ممکن نیست مگر آنکه تک تک شهروندان نگاهشان به اعضای شورا تغییر کند.

وی می‌افزاید: هر یک از افراد که از سوی شهروندان برای شورا انتخاب می‌شوند علاوه بر وعده‌های انتخاباتی خود دارای تخصص‌هایی هستند که به صورت خرد است و لازم است تا با حضور در شورا نگاه‌ها به مسائل و رفع آن جمعی و شورایی شود. وجود اختلاف نظر امری طبیعی میان اعضای شورا است اما این اختلاف اگر به ضرر شهر و شهروندان باشد که دیگر امر مطلوبی نخواهد بود و دقیقاً حرکت در مسیر خلاف است که به جای ارتقای زندگی شهری و شهرنشینی به معضلی تبدیل خواهد شد تا عده‌ای هم برای حل اختلاف آنان به کار گرفته شوند.

■ نگاه‌های سیاسی، شورا را سیاسی کرده است

مهناز اکبری دانشجوی رشته مدیریت می‌گوید: سیاسی‌کاری و سیاست‌بازی در شورای شهر به امری عادی تبدیل شده است و هر دو کفه ترازوی شورا را متأسفانه با این مؤلفه باید رصد کرد. تأثیرپذیری و تأثیرگذاری به تک تک افراد شورا و همچنین کل اعضا در دوره‌های اخیر به‌رغم شعارهای اعضا مبنی بر دوری از سیاسی‌کاری و سیاست‌بازی سبب شده است تا پتانسیل و ظرفیت شوراها به هدر برود. چالش و مسائل و مشکلات به جای حل شدن، رنگ و بوی سیاسی بگیرند و شهر و شهروندان از این نوع نگاه متضرر شوند. وی می‌افزاید: به اعتقاد بنده وجود افراد سیاست‌دان به جای سیاست‌کار در شورا لازم است چرا که شورا باید با سیاست خود حق شهر و شهروندان را از دولت‌طلب کند و همچنین بازویی باشد برای اجرای برخی سیاست‌های دولت در حوزه شهری.

او می‌افزاید: یک شهر دارای اجزا و کالبد ظاهری و در بعد درونی دارای روح است که اگر در هر مورد ساخت و ساز و رفتار ترافیکی به مسائل نگاه سیاسی صورت گیرد، هم کالبد شهر آسیب خواهد دید و هم روح آن دچار چالش می‌شود. نگاه خودرو محور و بی‌روح به شهر سبب شده است شهر دیگر محل آرامش و آسایش برای شهروندان نباشد و اکثریت افراد تا فرصتی پیش می‌آید می‌خواهند از شهر فرار کنند.

این نگاه که نگاه غالب در میان شهروندان است به رفتار اعضای شورا و شهرداری و سایر دستگاه‌های شهری مربوط می‌شود که خوب تصمیم‌گیری کنند و با نظارت‌های سیستمی مسائل را مورد بحث و تبادل نظر تخصصی قرار دهند. شهر محلی امن و جایگاه امنیت برای تک تک شهروندان می‌شود در غیر این صورت فضاهای بی‌دفاع شهری برای شهروندان ناامن شده و هر لحظه می‌خواهند از آن فرار کنند و این موضوع میزان مشارکت و همراهی شهروندان را با اعضای شورا و مدیریت تصمیم‌گیری کاهش می‌دهد.

■ شهرها باید منبع درآمد و هزینه باشند

بسیاری از مسائل و مشکلات شهری ناشی از نبود درآمد منابع پایدار است که در طول سالیان گذشته این روند ادامه یافته و سبب شده است تا درآمد شهری به فروش تراکم و ساخت و سازهای غیرضروری منجر شود. وجود یک ساختار برای تأمین درآمد پایدار شهری امری ضروری و لازم است و اگر بدان توجه صورت نگیرد فقط شهر و شهروندان در آن آسیب خواهند دید. در این خصوص یکی از فعالان شورایاری که چند سالی است در نقش شورایار در محلات غرب تهران مشغول به فعالیت است می‌گوید: نبود درآمد پایدار مسیر تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی اعضای شورا را تغییر می‌دهد و به جای حل مشکلات ریشه‌ای اعضا باید در جایی درآمد کسب کنند و در جایی دیگر آن را هزینه کنند. این روند باعث تخریب بخشی از فضای شهری و برای کسب درآمد می‌شود و هزینه کردن آن فقط به حل مسائل و مشکلات می‌انجامد.

در صورتی که شهر باید یک حساب و کتاب مشخص درآمدی داشته باشد. به عنوان مثال وقتی ما از شهرداری منطقه خود درخواستی داریم، می‌گویند بودجه لازم را نداریم بنابراین با نبود بودجه نیازهای شهروندان بی‌پاسخ می‌ماند و شهروندان از مشارکت‌های شهری کنار می‌روند. بنابراین درآمد پایدار باید توسط اعضای شورا مدنظر قرار گیرد و باید افرادی به شورا بروند که با مشکلات آشنا بوده و بتوانند آن را ریشه‌ای حل کنند والا هر شخصی می‌تواند طبق قانون با رأی‌آوری وارد شورا شود و امور را به دست بگیرد.

■ یارگیری سیاسی در شورا ممنوع!

یکی از آفت‌های شورا در دوره‌های متولی در شهرهای کوچک و بزرگ تمایل داشتن اعضا به حوزه‌های قدرت است که سبب شده شوراها به جای شورای شهروندان و شهر به شورای یک دستگاه و یا یک حزب یا جناح خاص تبدیل شوند که این امر در تصمیم‌گیری و عملکرد شورا تأثیر مستقیم گذاشته است تا آنجایی که پای رسانه‌ها هم به میان کشیده می‌شود و از هر نگاه سیاسی صحبت به میان می‌آید به جز نگاه تخصصی برای ارتقای زندگی شهری شهروندان. در این زمینه یک فعال رسانه‌ای می‌گوید: بارها شاهد چالش‌های شورا در بسیاری از شهرها بوده‌ام. اعضای شورا با پشتوانه جناحی و سیاسی خاصی وارد شورا می‌شوند و پس از کسب قدرت درصدد برمی‌آیند نیازهای آنان را برطرف کنند، بنابراین برخی از اعضای شورا یار سیاسی حزب یا گروه خاصی هستند و یا مشغول یارگیری سیاسی می‌شوند و شهر و شهروندان در این میان فراموش می‌شوند و نتیجه آن همین اوضاع و احوالی می‌شود که شاهد هستیم، ترافیک، آلودگی، استرس و... عاملی می‌شود تا شهروندان خود را از شهر جدا ببینند و همین نگاه سبب افزایش مسائل و مشکلات می‌شود.

■ آگاهی شهروندان، شهر را می‌سازد

تجربه چهار دوره شورا برای شهروندان تجربه گرانبهایی است که با رصد و رجوع به فعالیت‌ها و عملکرد اعضای شورا تصمیم صحیح و درستی را می‌توانند اتخاذ کنند. بنابراین هر رأی که به صندوق شورا ریخته می‌شود می‌تواند به پیشرفت شهر کمک کند و بالعکس می‌تواند عامل بازدارنده باشد. بنابراین این شهروندان هستند که با آگاهی و آنالیز شرایط دست به تصمیم‌گیری برای اداره شهر توسط خود می‌زنند و اگر کوچک‌ترین کم‌کاری صورت بگیرد دیگر نباید انتظار داشته باشند که شهر مسیر رشد و رو به جلوی را طی کند.

در پایان این شهروندان هستند که با مشارکت بالا و تصمیم‌گیری مناسب به حیات شهر که در مثابه یک موجود زنده است کمک می‌کنند و اگر کوتاهی و کم‌کاری صورت بگیرد مقصر اول شهروندان هستند بعد اعضای شورا.

تحلیل

پیشنهادی برای اداره بهتر شهر

عوارض بهره‌برداری جایگزین عوارض فروش تراکم

سخنگوی فراکسیون مدیریت شهری و روستایی مجلس با تأکید بر اینکه عوارض بهره‌برداری باید جایگزین عوارض فروش تراکم شود، پیشنهاد داد درآمدهای پایدار شهری با انسجام انواع عوارض تحقق یابد.

صدیف بدری در خصوص درآمدهای پایدار شهرداری‌ها، گفت: عدم وجود درآمدهای پایدار برای شهرداری‌ها سبب شده تا قوانین مربوط به کسب درآمد محلی هم مشکل پیدا کند، هم‌اکنون شهرداری‌ها برای کسب درآمد محلی باید بر اساس تبصره ذیل ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده دفترچه‌ای تهیه کند و هر شهرداری برای خود، فرمولی را در نظر بگیرد. نماینده مردم اردبیل، نیر و نمین در مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: دیوان عدالت اداری هر شکایتی هم که علیه فرمول‌های مذکور صورت بگیرد به حق رد می‌کند، متأسفانه درآمدهای پیش‌بینی شده شهرداری‌ها دچار مشکلات جدی است، بنابراین شهرداری‌ها به سمت و سوی صدور پروانه‌های ساختمانی و دریافت عوارض مازاد بر تراکم متوسل شده‌اند.

■ انتقاد از بی‌توجهی دولت‌ها و شورای عالی استان‌ها به شهرداری‌ها

وی با بیان اینکه رکود مسکن در کاهش درآمد شهرداری‌ها با شیوه کسب درآمد فعلی تأثیر گذاشته است، افزود: مجموع عوامل سبب شده تا کیفیت خدمات شهری و خدمات عمرانی نیز کاهش پیدا کند، در واقع شهرداری‌ها در کشور متولی مشخص ندارند به نوعی که نه شورای عالی استان‌ها از قدرت قانونی خود استفاده می‌کند و نه دولت‌ها در طول سالیان گذشته برای شهرداری‌ها ارزشی قائل شدند. بدری بدهی دولت‌ها در طول سال‌های گذشته به شهرداری‌ها را یادآور شد و گفت: دولت‌ها نه تنها بدهی خود به شهرداری‌ها را پرداخت نکرده‌اند بلکه نسبت به برگزاری جلسات هم‌اندیشی بین دولت و شهرداری اقدامی نکرده‌اند هر چند این مجموعه‌ها نهاد عمومی غیردولتی هستند.

■ مشکلات سیاسی دلیل عدم همراهی دولت‌ها با شهرداری‌ها/ هزار و ۵۰۰ میلیارد بدهی دولت در بخش عوارض به شهرداری‌ها

این نماینده مردم در مجلس دهم با بیان اینکه حمایت قانونی مجلس و دولت از شهرداری‌ها ضرورت دارد، تصریح کرد: به نظر می‌رسد دولت‌ها به دلیل مشکلات سیاسی با شهرداری‌ها همراه نشده‌اند، دولت‌ها حتی سهم شهرداری‌ها از مالیات بر ارزش افزوده را به درستی پرداخت نمی‌کنند به نحوی که مبلغ این بدهی برای سال ۹۴ به حدود هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان می‌رسد.

■ تراکم فروشی تا ۱۰ سال آینده خاتمه می‌یابد

این نماینده مردم در مجلس دهم با یادآوری اعلام وصول این طرح در آخرین هفته کاری مجلس در سال ۹۵، گفت: برای تدوین طرح مذکور از تمامی شهرداری‌های کشور نظر خواستیم تا بتوانیم کار کارشناسی را ارائه دهیم، در این طرح دولت را ملزم کردیم که سهم شهرداری‌ها از عوارض و مالیات بر ارزش افزوده را به حساب مجزا واریز کند، همچنین انسجام عوارض و تعریف انواع عوارض نیز از دیگر اقدامات مهم برای جلوگیری از اعمال سلیقه‌های مختلف است. وی ادامه داد: در طرح مذکور تأکید شده با مجموع اقدامات انجام گرفته درآمد شهرداری‌ها به گونه‌ای پایدار شود که شهرداری‌ها بعد از ۱۰ سال اقدام به فروش تراکم ساختمانی نکنند، بنابراین طی ۱۰ سال آینده فروش شهر خاتمه می‌یابد هر چند در برنامه پنجم توسعه بر این موضوع تأکید شده بود. سخنگوی فراکسیون مدیریت شهری و روستایی مجلس شورای اسلامی با تأکید بر عوارض بهره‌برداری به جای عوارض صدور پروانه ساخت و ساز، گفت: قانون شهرسازی‌ها نیز ضمن بررسی این طرح اصلاح خواهد شد تا اخذ عوارض نوسازی به روز از شهروندان و بر اساس ارزش منطقه‌ای دریافت شود

یادداشت

دور و نزدیک لایحه هوای پاک

■ بیژن سورانی

لایحه هوای پاک که سال گذشته کلیات آن به تصویب نمایندگان مجلس رسید حالا جزء به جزء آن در حال طرح و تصویب نمایندگان مجلس است. در ایام بعد از تعطیلات نوروزی چند روزی است که نمایندگان مجلس در هوای بهاری فرصت کرده‌اند تا لایحه هوای پاک را مطرح و مواد آن را به تصویب برسانند.

این در حالی است که سرنوشت طرح جامع کاهش آلودگی هوا نامعلوم باقی‌مانده است و معلوم نیست این طرح که همه از آن به عنوان طرح جامع برای پاک شدن هوا نام می‌بردند به چه سرنوشتی دچار شده که لایحه هوای پاک جایگزین آن شده است. هر چه هست آن است که قرار است برای کاهش آلودگی هوای تهران تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری صورت بگیرد تا شاهد کاهش آلودگی و آلایندگی هوا باشیم. مواد لایحه هوای پاک در صحن علنی مجلس در حالی تصویب می‌شود که دستگاه‌های متولی در این زمینه هیچ گزارشی از عملکرد کاری خود در سال‌های متمادی گذشته ارائه نکرده‌اند که نمایندگان بتوانند با آنالیز اقدامات صورت گرفته نقاط قوت را تقویت و نقاط ضعف را رفع کنند. در حالی که شهرهای بزرگ کشور با آلودگی هوا روزهای بسیاری را سپری می‌کنند، نمایندگان مجلس به جای رسیدگی عمقی و ریشه‌ای برای حل معضل آلودگی هوا به صورت سطحی و با ملاحظات، لایحه هوای پاک را به تصویب می‌رسانند. کاهش زمان معاینه فنی خودروهای نو از پنج سال به چهار سال و ممنوعیت تردد خودروهای فرسوده از جمله موادی از لایحه هوای پاک است که در چند روز گذشته به تصویب نمایندگان رسید. با نگاه دقیق‌تر به موارد مورد تصویب مشخص می‌شود که این لایحه هم به سرنوشت طرح جامع کاهش آلودگی هوا دچار خواهد شد چرا که نمایندگان به جای فشار بر منابع آلوده‌کننده فقط به آنان فرصت می‌دهند خودروهای غیراستاندارد و آلوده‌کننده در کشور در حالی در تعداد بالا تولید شود که برخی از این خودروها به محض خرید توسط مشتریان با مشکلات بسیاری از نظر سیستم موتوری، بدنه و... مواجه می‌شوند. در حقیقت خودروهای تولیدی فقط برای سودآوری صاحبان شرکت دست به تولید زده‌اند و کیفیت را فدای کمیت کرده‌اند. هزینه‌ها صرف می‌شود ولی خروجی آن خودروهای غیراستاندارد است که به سلامتی و هوای پاک محیط زیست ضربه می‌زند. در کشور ما محیط زیست در اولویت دولت قرار دارد ولی همین شرکت‌های بزرگ دولتی بیشترین تخریب و ضربه را به محیط زیست می‌زنند. بحث خودروهای فرسوده هم در کشور ما سال‌هاست به معضلی حل نشدنی تبدیل شده است. فرسودگی ناوگان حمل و نقل عمومی و شهری از یک سو و خودروهای فرسوده‌ای که سال‌هاست در معابر آلودگی تولید می‌کنند از سوی دیگر به افزایش بار آلودگی و آلایندگی کمک می‌کنند. این در حالی است که سالانه هزاران میلیارد تومان برای درمان و کاهش آلودگی هوا هزینه می‌شود ولی همچنان سایه آلودگی هوا بر سر مردم و شهرها سنگینی می‌کند. اگر قرار است خودروهای فرسوده جایگزین خودروهای غیراستاندارد شوند چه لزومی دارد که مجلسیان بر طبل «لایحه هوای پاک» بکوبند؟!

تکمیل شبکه‌های حمل و نقل عمومی در کشور ما با سرعت لاک‌پشتی در حال اجرا است و تولید خودروهای غیراستاندارد هم بر این نواقص می‌افزاید تا هوای پاک از دسترس شهر و شهروندان خارج شود.

آیا لایحه هوای پاک از آلودگی هوا خواهد کاست؟ آیا زحمات نمایندگان مجلس و دستگاه‌های اجرایی نتیجه خواهد داد تا هوای پاک حق من و شما باشد و آیندگان نیز از آن سهمی ببرند؟!

از شهر

پایتخت بی‌دفاع در برابر زلزله

شهر تهران به لحاظ خطرپذیری در دنیا رتبه ششم را دارد که در برابر زلزله‌هایی که در کشورهای مشابه ایران از نظر تراکم مانند ژاپن رخ می‌دهد، می‌توان پیش‌بینی کرد در صورت رخداد زمین لرزه در تهران، فجایع انسانی آن قابل جبران نخواهد بود و زلزله مشهد باید درس عبرتی باشد برای تهران و تصمیم گیران آن. باید از مسئولان سؤال شود که تاکنون برای مقاوم‌سازی و مقاومت در برابر زلزله احتمالی چه کرده‌ایم؟

■ تهران آبستن زلزله

طی ۱۰ سال اخیر به دلیل بارگذاری‌های بیش از حد در ساخت و سازهای تهران و ایجاد معضل تراکم جمعیتی در این شهر و نیز فرونشست زمین، مقاومت تهران در برابر زلزله از شش ریشتر به چهار و نیم ریشتر کاهش یافته است و این بدان معناست که اگر زلزله‌ای مشابه مشهد که چند روز گذشته رخ داد در تهران به وقوع پیوسته بود، کشور اکنون درگیر یک بحران اجتماعی و سیاسی بود.

تهران به لحاظ موقعیت پلتیک از اهمیت بالاتری در مقاوم‌سازی شهری برخوردار است اما متأسفانه عملکرد مسئولان شهری در سال‌های اخیر و تهیه نقشه‌های جامع از مناطقی که بیشترین و کمترین خطرپذیری را در برابر زلزله دارد، باعث شده تا آگاهی عمومی در برابر زلزله در شهر تهران به حداقل خود برسد درست مشابه آنچه در مشهد و روستاهای مجاور آن رخ داد و به دلیل عدم رعایت شهرسازی استاندارد و مقام نبودن ساختمان‌ها، تلفات جانی قابل تأمل و ضرر اقتصادی بسیاری به شهرها و روستاها وارد آمد.

در شهرهای توسعه یافته دنیا به ویژه در آسیا که با خطر زمین لرزه‌های مشابه مشهد، روبه‌رو است، همین میزان ریشتر هیچ خسارتی به همراه ندارد، چراکه شناخت مدیران شهری و مردم از جغرافیایی که در آن زندگی می‌کنند منجر به افزایش استانداردهای شهرسازی شده است.

در شهر تهران استانداردهای شهرسازی تطابقی با شرایط جغرافیایی و سیاسی آن ندارد و تراکم فروشی شهرداری و نبود تسهیلات برای مقاوم‌سازی ساختمان‌ها سبب شده تا تهران روی بمبی که هر ساعت امکان انفجار آن و بلعیدن شهر در خود باشد، ساخته شود.

البته این شرایط تنها در تهران حاکم نیست و کلانشهرهایی چون اصفهان نیز هرچند از معضل گسل‌های متعدد و فرونشست در امان بوده اما بافت‌های فرسوده آن هر روز این شهر تاریخی را به خطر نزدیک‌تر می‌کند.

■ زلزله مشهد در تهران بیاید فاجعه می‌شود

دکتر مهدی زارع، استاد زلزله شناسی مهندسی، عضو پژوهشگاه بین‌المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله، عضو وابسته به شاخه زمین شناسی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و عضو پژوهشگاه بین‌المللی زلزله شناسی گفت: متأسفانه بسیاری از شهرهای ایران در معرض زلزله هستند و راهی جز ایمن‌سازی وجود ندارد. باید کاری کنیم که در زمان بروز بحران شایعه‌ها اذهان را متشنج نکند.

■ تراکم بالای جمعیت، افزایش تلفات

زلزله‌ای با بزرگای ۶ اگر در نزدیکی تهران رخ دهد موجب آسیب‌های متفاوت و احتمالاً بیشتری در محدوده تهران و استان تهران خواهد شد. دلیل عمده عبارت از این است که استان تهران و استان مجاورش (البرز) میزبان بیشترین تمرکز جمعیتی در کشور است.

تجمع جمعیت طی روز در شهر تهران به حدود ۱۳ میلیون نفر می‌رسد (حدود سه برابر شهر مشهد) و همین موضوع به همراه تمرکز بسیاری از زیرساخت‌های مهم در تهران و همچنین فرسوده بودن بسیاری از ساختمان‌های مهم (نظیر آنچه در حادثه پلاسکو دیدیم) و البته ساخته شدن بیش از ۵۰۰ ساختمان بیشتر از ۱۰ طبقه در تهران در دهه اخیر که بیش از دو سوم آنها در خطرناک‌ترین پهنه‌های شهر از نظر خطر و ریسک زلزله واقع شده‌اند و از سوی دیگر توسعه شهر تهران بدون توجه به اولویت ایمنی و مسئله ریسک زلزله (نظیر آنچه در ساخت بزرگراه دو طبقه صدر رخ داد) علاوه بر آسیب‌های مهم زیست محیطی، اجتماعی و... همگی در جمعیت افزایش ریسک زلزله عمل کرده است.

ضمن اینکه هفت شهر از ۴۰ شهر با بیشترین جمعیت ایران در همین استان تهران قرار گرفته‌اند و این نشان می‌دهد که مسئله تهران، در مقیاس کوچک‌تر در شهرهای دیگر استان تهران دیده شود.